

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Potential of Ecotourism in Nopphitam District,

Nakhon Si Thammarat Province

◆ **ตรีฤกษ์ เพชรมนต์**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Treererk Pechmon

Lecturer, Marketing Department, Faculty of Management Sciences,

Nakhon Si Thammasat Rajabhat University, E-mail : treererk333@gmail.com

◆ **ปาริฉัตร ศรีหารณ**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Parichat Sriharan

Lecturer, Marketing Department, Faculty of Management Sciences,

Nakhon Si Thammasat Rajabhat University, E-mail : sine_parichat@hotmail.com

◆ **พัชรินทร์ โสมปาน**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Patcharintr Sompan

Assistant Professor, Accounting Department, Faculty of Management Sciences,

Nakhon Si Thammasat Rajabhat University, E-mail : patcharintr@hotmail.com

◆ **ศิริพร หมื่นหัส**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Siriporn Muenhat

Assistant Professor, Ph.D., Accounting Department, Faculty of Management Sciences,

Nakhon Si Thammasat Rajabhat University, E-mail : siripond.mu@gmail.com

Received: September 2, 2020 ; Revised: November 3, 2020 ; Accepted: December 30, 2020

Abstract

Research on the potential of ecotourism in Nopphitam District, Nakhon Si Thammarat Province aims to evaluation of the potential of ecotourism sites. The research design mix

methods research. The population and samples were community members, officials from the park and enterprise accommodations 21 people. The samples were obtained by using a specific sampling method. The data collection process consisted of in-depth interview and focus group. Content was analyzed through content analysis to evaluating the assessment and separating the scores from quality standards for ecotourism destinations.

The study found that, The potential of ecotourism destinations in Nopphitam district Nakhon Si Thammarat Province an excellent standard (score 87.70). The most recommended value is Yod Khao Lheam viewpoint (score 93.27), Khao junglhorn (score 90.89), Krung Ching Waterfall (score 89.93), Klai Canal Rafting (score 89.47), Hong Cave (score 86.70) and Huai Lek Pra Forest Trail (score 75.86).

Suggestions for ecotourism development in Noppitam District, Nakhon Si Thammarat province of ecotourism service providers. 1. Facilities should be managed such as safety measures. 2. Should be involved in all activities of ecotourism on a continuous basis, such as having a discussion meeting at least once a month. 3. Marketing communication should be established. Including marketing channels by focusing on social media with minimum cost and able to reach a large number of target groups. As well as, assessing the readiness of the community, such as the number of personnel in the service travel activities and enough space to accommodate tourists. For government agencies and the private sector, Knowledge management processes should be continuously supported for ecotourism service providers and local communities. Encourage to link activities such as transport, travel, and making food souvenirs, etc.

Keywords: Assessment of Potential, Ecotourism, Participatory Action Research

บทคัดย่อ

การวิจัยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มสมาชิกท่องเที่ยวโดยชุมชน เจ้าหน้าที่จากอุทยานที่ดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยว และผู้ให้บริการที่พักในชุมชนท่องเที่ยว จำนวน 21 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อการจัดหมวดหมู่แยกแยะคำตอบ และ หลังจากทำการตรวจให้คะแนนแบบประเมินและแยกคะแนนจากการประเมินตามแต่ละองค์ประกอบ เพื่อ ทำการวิเคราะห์หาค่ามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาตรฐานดีเยี่ยม (คะแนน

87.70) โดยแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มาค่าคะแนนมากที่สุด คือ จุดชมวิวะทะเลหมอกยอดเขาเหล็ยม (คะแนน 93.27) จุดชมวิวะทะเลหมอกเขาจังโหลนกรุงชิง (คะแนน 90.89) น้ำตกกรุงชิง (คะแนน 89.93) การล่องแก่งคลองกลาย (คะแนน 89.47) ถ้ำหงส์ (คะแนน 86.70) และเส้นทางป่าประหวายเลข (คะแนน 75.86) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ของกลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1.ควรมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด เช่น มาตรการด้านความปลอดภัย 2. ควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง เช่น มีการประชุมหารืออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 3. ควรมีการสร้างการสื่อสารการตลาด รวมไปถึงช่องทางการตลาด โดยเน้นใช้สื่อสังคมออนไลน์ ที่มีต้นทุนต่ำ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในจำนวนมาก ตลอดจนควรมีการประเมินความพร้อมของชุมชน เช่น จำนวนบุคลากรในการให้บริการ กิจกรรมท่องเที่ยว และพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีเพียงพอ สำหรับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ให้กับกลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและชุมชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ควรมีการส่งเสริมการเชื่อมโยงกิจกรรมย่อยต่าง ๆ เช่น การขนส่งเดินทาง การทำของที่ระลึก การทำอาหาร เป็นต้น

คำสำคัญ : การประเมินศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทความสำคัญและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย วิถีชีวิตของชุมชน จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและกิจกรรมเชิงนิเวศ ถือเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญกับธรรมชาติและเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลักเป็นการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเพลิดเพลิน ตื่นเต้น ผจญภัย ได้ประสบการณ์แปลกใหม่ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพายเรือ ล่องแก่ง เดินป่า ปีนเขา ดูนก ปั่นจักรยาน เป็นต้น การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวถือเป็นกระแสที่ได้รับความนิยมทั่วโลก โดยมองว่าการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ระมัดระวังและเป็นปัญหาในระยะยาวได้ (Chanreungrit, T., 2019) และสอดคล้องกับข้อมูลการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีข้อมูลว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่กรุงชิง อ.นบพิตำ นอกเหนือจากนักท่องเที่ยวภายในจังหวัด ก็คือนักท่องเที่ยวจากหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และมีตลาดใหม่คือจังหวัดภูเก็ต ในส่วนชาวต่างชาติ ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย และมีการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวกลุ่มยุโรป และสแกนดิเนเวีย (Rattanapong, T., 2015) สะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและสนใจเข้าท่องเที่ยวมาในพื้นที่

อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับกับที่ราบ มีเขตอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาลง และอุทยานแห่งชาติเขานัน บริเวณอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่ง มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมาก อากาศที่มีความบริสุทธิ์น่าอยู่อาศัย เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารและลำคลองหลายสายหล่อเลี้ยงพืชผลทางการเกษตรของราษฎร และเหมาะแก่การท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ น้ำตกกรุงชิง เขาจิ้งโหล่น เขาเหลื่อม ที่เป็นจุดชมวิวยะลอมอก เป็นต้น สามารถเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ (Inrin, J., 2016) อย่างไรก็ตาม จากการพัฒนาพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว อาจทำให้ทรัพยากรในพื้นที่นั้นได้รับผลกระทบทั้งในเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เน้นบทบาทของประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สร้างจิตสำนึกให้รู้สึกว่าเป็นเจ้าของ (Choibamroong, T, 2009)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะเป็นต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลอดจนสามารถพัฒนากระบวนการจัดการของการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

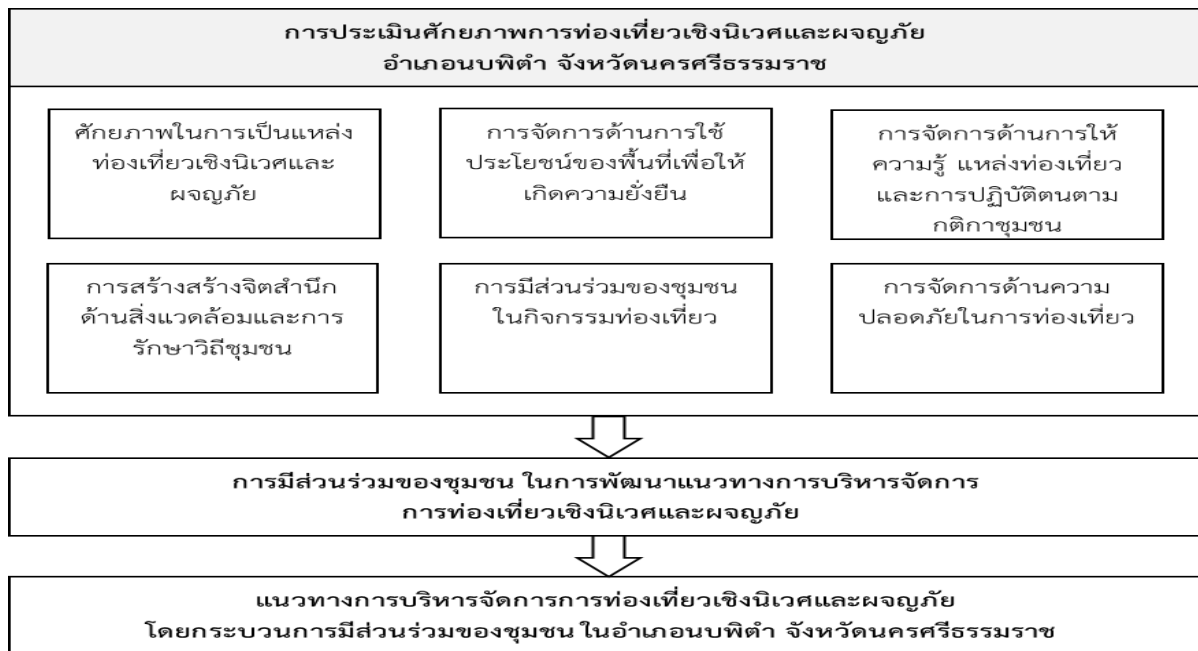
เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตของการวิจัย

การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

- 1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มสมาชิกท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 7 คน เจ้าหน้าที่จากอุทยานที่ดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน และผู้ให้บริการที่พักในชุมชนท่องเที่ยว จำนวน 7 คน ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น จำนวน 21 คน
- 2) ขอบเขตพื้นที่ คือ แหล่งท่องเที่ยว อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ การล่องแก่งคลองกลาย น้ำตกกรุงชิง จุดชมวิวยะลอมอกยอดเขาเหลื่อม จุดชมวิวยะลอมอกเขาจิ้งโหล่นกรุงชิง และถ้ำหงส์
- 3) ขอบเขตระยะเวลาดำเนินงานวิจัย การดำเนินงานวิจัยช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 เป็นเวลา 1 ปี

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การเรียนรู้ (Buckley, R., Linsheng, Z., Cater, C., and Chen, T. 2008) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ระบบนิเวศชีวิตสัตว์ป่า (Ballantyne, R., and Packer, J., 2011 ; Ballantyne, R., Packer, J., and Sutherland, L., 2011) การจัดการผลกระทบทางการท่องเที่ยว (Black, D., and Crabtree, A., 2007) มีธรรมชาติเป็นองค์ประกอบของกิจกรรม (Verezzi, G., 2007 ; Weaver, D., and Lawton, L., 2007 ; Donohoe H., and Needham, R., 2006) เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่นและการรักษาวัฒนธรรม (Spenceley, A., 2008) และก่อให้เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจ (Buckley, R., 2009; Kannan, S., 2012) นอกจากนี้ได้มีการผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเข้าด้วยกันกับระบบนิเวศและมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนำเสนอในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย (Mihalic, T., 2006) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกรูปแบบหนึ่งที่เต็มไปด้วยความทรหด (Hard ecotourism) (Weaver, D., 2005) ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้ในการผจญภัยผนวกกับการศึกษานอกสถานที่ (D'Amato, L., and Krasny, M., 2011) อาจเรียกได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่นักท่องเที่ยวต้องได้รับการฝึกความชำนาญและทักษะของร่างกายทดสอบสภาพจิตใจ มุ่งเน้นไปที่ความตื่นเต้นขณะทำกิจกรรมนั้น ๆ และเป็นการท่องเที่ยวที่นำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมาเป็นองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำหาย (Buckley, R., 2012)

เช่น การล่องแก่ง การเดินป่า (รวมถึงการนั่งช้าง) และการพายเรือแคนู หรือคายัค (Sharpley, R., 2006) สำหรับ Tourism Authority of Thailand (2012). นิยามว่า การท่องเที่ยวผจญภัยในตลาดนั้นโดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยวผจญภัย (Soft Adventure) และการท่องเที่ยวผจญภัยแบบเข้มข้น (Hard Adventure)

ดังนั้นการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อุทยานในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดโอกาสในการจ้างงานแก่ชาวบ้านในชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงพื้นที่อุทยานหรือพื้นที่ป่าสงวน ผลประโยชน์ที่ชาวบ้านในชุมชนได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Liu, A., Lau, W. & Fellows, R. 2012)

2. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Division of Attraction Development, Department of Tourism, Thailand (2005) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่โดยยึดตามหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน หมายถึง ความสามารถในการดูแล ควบคุม ดำเนินการ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) การสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึก หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ สนใจ ใส่ใจและการใส่ใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งธรรมชาติและ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน/ ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งกระจายรายได้หรือประโยชน์สู่ท้องถิ่น

3. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม และรูปแบบการมีส่วนร่วม

หลักของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ “การตัดสินใจ” นั่นคือ การมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรม และต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Meaningful Participations) ไม่วางระบบไว้ให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วม โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่จะเลือกตัดสินใจเช่นนั้น โดยที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 (Cohen, J. and Uphoff, N., 1977) ดังนี้ 1. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสามารถแบ่งการตัดสินใจนี้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น (Initial Decisions) การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ (Ongoing Decisions) และการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติงาน (Operational Decisions) 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คนในท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้ 3 วิธี ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร (Resource Contribution) การมีส่วน

ร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Project Administration and Coordination) การมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ (Enlistment) 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานและมีผลทางเศรษฐกิจซึ่งไม่ควรมองข้าม แบ่งได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่ ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material Benefits) ผลประโยชน์ด้านสังคม (Social Benefits) และผลประโยชน์ด้านบุคคล (Personal Benefits) และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อาจทำได้ 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มสมาชิกท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 7 คน (CBT1-CBT7) เจ้าหน้าที่จากอุทยานที่ดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน (GOV1-GOV7) และผู้ให้บริการที่พักในชุมชนท่องเที่ยว จำนวน 7 คน (ENP1-ENP7) ในอำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป QDA Miner Qualitative Data Analysis เพื่อการจัดหมวดหมู่แยกแยะคำตอบและนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. การประเมินศักยภาพคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้กรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Division of Attraction Development, Department of Tourism, Thailand (2005) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มิใช่แค่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ระบบนิเวศของธรรมชาติเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการผสมผสานการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนำเสนอในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มตัวชี้วัดด้านการจัดการด้านการให้ความรู้ แหล่งท่องเที่ยว และการปฏิบัติตามกติกาชุมชน และการจัดการด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว จึงได้กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้ง 6 องค์ประกอบ พร้อมกำหนดคะแนนแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่ามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

ตาราง 1 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบ	ดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คะแนน
ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	1. แหล่งธรรมชาติมีจุดดึงดูดการท่องเที่ยวและเรียนรู้ 2. มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ 3. แหล่งท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น 4. ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว	25
การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	1. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยว 2. การจัดการด้านการบริการนักท่องเที่ยว 3. การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว 4. การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	20
การจัดการด้านการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยว และการปฏิบัติตนตามกติกาชุมชน	1. มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว กฎกติกาต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	15
การสร้างสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและการรักษาวิถีชุมชน	1. มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงาน และการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี 2. มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบ 3. มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และชุมชน	15
การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว	1. ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 2. ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว	15
การจัดการด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	1. มีการจัดการด้านความปลอดภัยและระบบเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว ตามกิจกรรมที่ให้บริการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ 2. มีการให้ข้อมูลการปฏิบัติตน หรือข้อบังคับเพื่อความปลอดภัย	10
รวม		100

ที่มา: Division of Attraction Development, Department of Tourism, Thailand. (2005)

ส่วนการกำหนดระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้กำหนดไว้ 5 ระดับ โดยที่แหล่งท่องเที่ยวใดจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องได้ค่าเฉลี่ยคุณภาพรวมตั้งแต่ 61 คะแนนขึ้นไป หรือที่ระดับคุณภาพ ดี หรือระดับ 3 ดาว (***) และจะต้องมีคะแนนในองค์ประกอบที่ 1 คือคะแนนศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ต่ำกว่า 13 คะแนน หรือมากกว่า 50 % จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน

ตาราง 3 ระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
81 คะแนนขึ้นไป	ดีเยี่ยม	*****
71 - 80	ดีมาก	****
61 - 70	ดี	***
51 - 60	ปานกลาง	**
50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ	*

ที่มา: Division of Attraction Development, Department of Tourism, Thailand (2005), ปรับปรุงโดยผู้วิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 21 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 61.90 มีอายุ 36 – 45 ปี ร้อยละ 47.61 รองลงมาคือ อายุมากกว่า 45 ปี ร้อยละ 28.57 และอายุ 25-35 ปี ร้อยละ 23.82 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-25,000 บาท ร้อยละ 66.66 รองลงมาคือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 23.80 และรายได้ 25,001-35,000 บาท ร้อยละ 9.54

2. การประเมินศักยภาพตามมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6 องค์ประกอบพบว่า

2.1 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอนบพิตำ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่น่าสนใจแตกต่างกันออกไป สามารถนำมาเป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยวได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

“...ที่เที่ยวบ้านเราน่าสนใจ คนชอบมาเที่ยว เค้ชอบมาที่มันเป็นธรรมชาติมาก ๆ เหมือนทะเลหมอกไทรพินนี้คนนอกชอบนะ (ภาษาใต้) ...(CBT1)”

“...น้ำตกกรุงชิง คนจะชอบเพราะรู้จักมาก่อนจากคำบอกเล่าว่าเป็นภาพเดียวกันกับน้ำตกในแบงค์ 1000 คนเลยอยากไปดู แล้วเส้นทางนี้ก็เดินได้ ผจญภัยได้ ก็ทำให้คนอยากมากัน (ภาษาใต้) ... (ENP7)”

“... ล่องแก่งนักท่องเที่ยวชอบมาก มีทั้งที่เป็นคนในจังหวัดนครเอง และคนจังหวัดอื่น จุดเด่นที่นี่คือไม่อันตรายน้ำไม่ลึก ไม่แรงจนเกินไป เด็กๆ ครอบครัวก็ลงเล่นได้ สองข้างทางธรรมชาติสวยร่มรื่นมากๆ... (GOV3)”

จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มชุมชนที่อาศัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงให้เห็นถึงเป็นความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวยังถูกบันทึกไว้ในธนบัตร 1,000 บาท

2.2 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เป็นประเด็นที่ผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยในพื้นที่ให้ความสำคัญ แต่ยังคงขาดกระบวนการวางแผนจัดการที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ การดำเนินการท่องเที่ยวจะมีรูปแบบกิจกรรมที่เป็นไปตามความคิดเห็นของบุคคล ว่าควรจะไปที่ไหนใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลักษณะไหน ในแหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งไม่มีชุมชน หรือหน่วยงานดูแลก็จะไม่ไปใช้พื้นที่นั้นเพราะต้องใช้เวลาในการจัดการเก็บขยะ หรือเตรียมทำกิจกรรมที่มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้ดูแล ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวจะมีการจัดการการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

“...ปกติก็จะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว หรือกิจกรรมที่มีการใช้ประโยชน์อยู่แล้ว พื้นที่ ๆ จะพาไป ก็จะเป็นที่ ๆ มีคนดูแลอยู่ หรือไม่ก็อุทยานดูแลอยู่ ... (GOV1)”

“...เราจะเลือกไปที่ที่มีการจัดการในพื้นที่ เพื่อที่กลุ่มจะไม่ต้องไปยุ่ง วุ่นวายมากเกินไป เวลาไปใช้พื้นที่เราก็ต้องให้นักท่องเที่ยวช่วยกันดูแลพื้นที่ เพื่อที่จะได้กลับมาใช้พื้นที่นั้นได้อีกนานๆ ... (CBT4)”

“...พื้นที่ ๆ มีกลุ่มชาวบ้านดูแล ก็ดีนะ เขาจะจัดการที่เที่ยวได้ดี อีกที่คือในอุทยานเขาดูแลดี มีระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจนดี... (ENP1)”

2.3 การจัดการด้านการให้ความรู้ แหล่งท่องเที่ยว และการปฏิบัติตนตามกติกาชุมชน ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และส่งผลต่อความพึงพอใจในการบริการโดยตรง ผู้ให้บริการจึงควรมีการจัดการในเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

“...เรามีวิธีจัดการความปลอดภัย ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าจะลงเรือ (ล่องแก่ง) ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวใส่หมวก ใส่เสื้อชูชีพ และทุกลำต้องมีฝายของเราที่มีความชำนาญ ถ้าไปถ้าก็ต้องให้นักท่องเที่ยวใส่หมวกกับมีฝาย เจ้าหน้าที่เขาจะแจ้งและมีอุปกรณ์ให้ใช้ ให้ซื้อ เราจะพยายามบอก แต่บางทีก็ไม่ได้บอกนะ... (CBT7)”

“...ของกลุ่มที่จะเน้นเรื่องนี้นะ เราก็พยายามคิดวิธีที่ทำให้เขาปลอดภัย ในการท่องเที่ยวแต่ละอย่าง ถ้าไปดูทะเลหมอก ก็จะแจ้งให้ใช้บริการรถ ถ้านั่งเรือก็มีข้อบังคับ ถ้าเดินป่าไปน้ำตก ก็จะแนะนำให้มีเจ้าหน้าที่นำ หรือบางอย่างจะมีคนของเราเป็นคนนำเที่ยว... (CBT6)”

“...วิธีการรักษาความปลอดภัยมีนะ แต่บางทีก็ไม่ใช่ระบบ บางทีก็เกรงใจไม่กล้าบอกนักท่องเที่ยว กลัวเค้าหาว่าเรื่องมากจะบอกเป็นรายๆ ที่คุยกันได้ ถ้ามีวิธีบอกวิธีจัดการดี ๆ ก็น่าสนใจ... (CBT2)”

2.4 การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและการรักษาวิถีชุมชน เป็นอีกประเด็นที่จะต้องให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวควบคู่ไปกับมาตรการการสร้างจิตสำนึก ควรมีรูปแบบการบริการ หรือให้ข้อมูลที่เป็นรูปแบบเดียวกันมีมาตรฐานเดียวกันในทุกครั้งที่นักท่องเที่ยวมาใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ

Place, S. (1998) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ทางเดินป่า พังทลาย จึงควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนท้องถิ่น สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง จากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

“...เราจะเน้นในเรื่องนี้มากโดยเฉพาะเรื่องสิ่งแวดล้อม ทางกลุ่มจะพยายามใช้อะไรที่เป็นธรรมชาติ เช่น อาหารจะไม่มีการใช้พลาสติก หรือถ้าใช้ก็มีน้อยมาก การจัดเก็บขยะเราก็ต้องบอกวิธีการให้นักท่องเที่ยวรู้ และก่อนที่จะกลับเราก็จะต้องจัดเก็บขยะเองให้เรียบร้อย...”

“...พี่จะมีวิธีที่จะบอกแขกที่มาท่องเที่ยวว่าควรปฏิบัติตัวแบบไหน อะไรที่จะไม่ไปทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ไปรบกวนวิถีชีวิตของคนในชุมชน นักท่องเที่ยวเขาก็เชื่อและทำตามนะ... (ENP3)”

“...ปกติจะพยายามแจ้งนักท่องเที่ยวว่าควรระวังเรื่องรักษาสิ่งแวดล้อม เรื่องทิ้งขยะ แต่ก็ไม่ได้บอกตลอดบางครั้งลืม หรือบางครั้งนักท่องเที่ยวไปกับผีพาย ผีพายบางคนก็จะไม่ค่อยกล้าคุยกับนักท่องเที่ยว ถ้าฝึกได้จะดีมากเลย... (CBT2)”

2.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนถือว่ามีความสำคัญอยู่แล้ว แต่สามารถเพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นได้ ทั้งนี้การที่กระจายการมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นการสร้างการรับรู้ที่ดีของคนในชุมชน ในการเป็นเจ้าของบ้านที่จะเต็มใจให้บริการกับผู้มาเยือนชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gurung, C., and Coursey, M (1994) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง คือให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ลดขั้นตอนการบริหารให้น้อยลง ส่งผลให้เกิดผลดีตามมาหลายด้าน เช่น ความร่วมมือของประชาชนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

“...ชาวบ้านก็มีส่วนร่วมหลายทางนะ อย่างเช่น จัดทำอาหารเราก็จะมีอาหารพื้นบ้านนำเสนอ หรือบางทีก็ทำอาหารห่อด้วยใบกล้วย เป็นเอกลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวได้กินกัน... (ENP6)”

“....ถ้าที่มีส่วนร่วมก็อย่างเช่นว่า ขับรถรับส่ง บริการรถรับส่งตอนเที่ยว บริการผีพายนี่ก็เป็นคนในกลุ่ม ในชุมชน หรือนำเที่ยวก็เป็นคนในชุมชนนะ ดูนก เดินป่าก็ใช่... (GOV3)”

“...มีส่วนร่วมหลายอย่างนะ กระจายๆ กัน ได้มีรายได้กันทั่วๆ แต่มีอีกอย่างที่ยากให้เพิ่มในทุกกิจกรรมท่องเที่ยว ก็คือการแสดงรำไทพอกพิทิด มีเฉพาะของที่นี่ได้ส่งเสริมศิลปะท้องถิ่น กับป่า ๆ แก่ได้มีรายได้กัน (ภาษาใต้)... (ENP5)”

2.6 การจัดการด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย ชุมชนให้ความสำคัญในการจัดการความปลอดภัย โดยเห็นถึงมาตรการความปลอดภัยที่นำเสนอให้นักท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่ยังคงพบว่าการจัดการความปลอดภัยยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ซึ่งชุมชนก็ได้ตระหนักในประเด็นนี้ และมีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดการในอนาคต การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยต้องเป็นรูปธรรมที่สามารถดำเนินการได้โดยปกติ

“...เรื่องความปลอดภัยถูกค่าหลายคนจะให้ความสำคัญในส่วนนี้มาก จะถามถึงการปฏิบัติตัว การแต่งกาย อุปกรณ์ที่ต้องใช้...(CBT3)”

“...เรื่องความปลอดภัยเรามีบอกลูกค้าอยู่บ้าง แต่ก็บอกเท่าที่จะบอกได้ บางคนเขาก็ไม่ชอบจุกจิก เราก็ไม่กล้าไปอะไรกับเค้ามาก ...(CBT5)”

2. ผลการประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การล่องแก่งคลองกลาย น้ำตกกรุงชิง จุดชมวิวะทะเลหมอกยอดเขาเหลี่ยม จุดชมวิวะทะเลหมอกเขาจิ้งโหลนกรุงชิง ถ้ำหงส์ และเส้นทางป่าประห้วยเลข ดังนี้

ตาราง 4 การประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อ	ด้านการประเมิน	คะแนน	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช						
			ล่องแก่งคลองกลาย	ถ้ำหงส์	ทะเลหมอกเขาจิ้งโหลน	น้ำตกกรุงชิง	ทะเลหมอกเขาเหลี่ยม	เส้นทางป่าประห้วยเลข	ภาพรวม
1	ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย	25	22.8	23.30	24	24.57	23.44	21.14	23.21
2	การจัดการการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	20	18.4	17.40	18.67	17.07	18.44	15.71	17.62
3	การจัดการด้านให้ความรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและกติกาชุมชน	15	14.13	12.50	14	13.21	13.78	10.71	13.06
4	การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชน	15	12.8	12.40	13.6	13.29	13.67	10.43	12.70
5	การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว	15	12.8	12.20	13.87	13.36	13.11	10.86	12.70
6	การจัดการด้านความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว	10	8.53	8.90	9.13	8.43	8.44	7	8.41
รวม		100	89.47	86.70	93.27	89.93	90.89	75.86	87.70
ระดับมาตรฐาน			ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดีเยี่ยม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้า พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งมีความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่น่าสนใจแตกต่างกันออกไป สามารถนำมาเป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยวได้ ชุมชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการด้านการ

ใช้ประโยชน์ของพื้นที่ การให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวจะเป็นไปในลักษณะการบอกเล่า การสร้างจิตสำนึก ด้านสิ่งแวดล้อมและการรักษาวิถีชุมชน และการจัดการด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในส่วนการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาตรฐานดีเยี่ยม (คะแนน 87.70) โดยแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ จุดชมวิวยะลอมกยอตเขาเหลียม (คะแนน 93.27) รองลงมาคือ จุดชมวิวยะลอมกยอตเขาจันทน์กรูชิง (คะแนน 90.89) น้ำตกกรูชิง (คะแนน 89.93) การล่องแก่งคลองกลาย (คะแนน 89.47) ถ้ำหงส์ (คะแนน 86.70) และเส้นทางป่าประหวายเลข (คะแนน 75.86) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Rattanapong, T. (Rattanapong, T. 2015) กล่าวว่า การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราชของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมักจะพบเจอประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง หากแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีศักยภาพและสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ด้านการบริการช่วยเหลือจากภาครัฐ และด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น จนเกิดความผูกพันและความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในตัวแหล่งท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีกได้ เช่นเดียวกันกับ Inrin, J., (2016) ศึกษารูปแบบเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลกรูชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางกิจกรรมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลของการวิจัยสามารถเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มาตรการด้านความปลอดภัย เนื่องจากความปลอดภัยเป็นสิ่งที่จำเป็นลำดับแรกที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว
2. กลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง เช่น มีการประชุมหารืออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เนื่องกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกกลุ่มในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ที่ยอมรับจากส่วนรวม ตลอดจนลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. กลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการสร้างการสื่อสารการตลาด รวมไปถึงช่องทางการตลาด เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในวงกว้าง โดยเน้นใช้สื่อสังคมออนไลน์ ที่มีต้นทุนต่ำ

สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในจำนวนมาก ตลอดจนควรมีการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายว่าจะเน้นให้บริการลูกค้าประเภทใด ในสัดส่วนเท่าไร

4. กลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการประเมินความพร้อมของชุมชน ได้แก่ จำนวนบุคลากรในการให้บริการ และกิจกรรมท่องเที่ยวที่กลุ่มมีความพร้อมในการให้บริการ ตลอดจนจัดสรรพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีเพียงพอ เช่น พื้นที่จอดรถ ห้องน้ำ/ ห้องสุขา เป็นต้น

5. หน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ให้กับกลุ่มผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและชุมชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น คู่มือยึดถือในการปฏิบัติแนะนำแก่นักท่องเที่ยว และการฝึกซ้อมภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น

6. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการส่งเสริมการเชื่อมโยงกิจกรรมย่อยต่าง ๆ เช่น การขนส่งเดินทาง การทำของที่ระลึก การทำอาหาร เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้อีกหนึ่งช่องทางให้กับชุมชนในพื้นที่ ตลอดจนสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยเพื่อต่อยอดงานวิจัยนี้ ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถเห็นช่องว่างในการยกระดับการท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้ให้กับการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ควรพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวต้นแบบที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับการท่องเที่ยวชุมชนที่มีทรัพยากรที่ใกล้เคียงกันต่อยอดรายได้ในระบบเศรษฐกิจ

3. ควรศึกษาเชิงลึกในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยในพื้นที่ที่สามารถยกระดับการท่องเที่ยวได้

References

- Ballantyne, R. & Packer, J. (2011). Using tourism free-choice learning experiences to promote environmentally sustainable behaviour: the role of post-visit 'action resources'. *Journal Environmental Education Research*, 17 (2011 - Issue 2), 201-215.
- Ballantyne, R. Packer, J. & Sutherland, L. A. (2011). Visitors' memories of wildlife tourism: Implications for the design of powerful interpretive experiences. *Tourism Management*, 32(4), 770-779.
- Black, R. & Crabtree, A. (2007). *Quality control and certification in ecotourism*. Wallingford: CAB International.
- Buckley, R. C. (2009). *Ecotourism: Principles and practices*. Wallingford: CAB International.
- Buckley, R. C. (2012). Sustainable Tourism: Research and Reality. *Annals of Tourism Research* 39(2012), 528-546.

- Buckley, R. C., Linsheng, Z., Cater, C. & Chen, T. (2008). Shengtai Luyou: A Chinese perspective on ecotourism. *Annals of Tourism Research*, 35 (4), 945-970.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). Rural Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation. In *Rural Development Monograph No. 2 The Rural Development Committee Center for International Studies*, Cornell University, January.
- Chanreungrit, T. (2019). *A Study of Tourism Management Approach by Community for Sustainable Tourism Case Study: Chanthaboon Waterfront Mueng Distric Chanthaburi Province*. Master of Thesis, Bangkok University: Bangkok. (in Thai)
- Choibamroong, T, (2009) *Roles of Local Government for Sustainable Tourism Development and Management undew Sufficiency Economy Theory*. Cabinet Publishing amd Gazettes Office. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (in Thai)
- D'Amato, L. G. & Krasny, M. E. (2011). Outdoor Adventure Education: Applying Transformative Learning Theory to Understanding Instrumental Learning and Personal Growth in Environmental Education. *The Journal of Environmental Education*, 42(2011), 237-254.
- Division of Attraction Development, Department of Tourism, Thailand. (2005). *Guideline for Quality Standard of Ecotourism Destination Assessment*. Bangkok: Division of Attraction Development. (in Thai)
- Donohoe, H. M., & Needham, R. D. (2006). Ecotourism: The evolving contemporary definition. *Journal of Ecotourism*, 5(2006), 192-210.
- Gurung, C. P., & Coursey, M. D. (1994). *The Annapurna Conservation Area Project: A Pioneering Example of Sustainable Tourism*. Chichester, England: John Wiley & Sons.
- Inrin, J. (2016). *A Study of Tourist Activities Organization Networks at Krung Ching Subdistrict, Nophitam District, Nakhon Si Thammarat Province*. (Master of Thesis). Thammasat University: Bangkok. (Thailand). (in Thai)
- Kannan, S. (2012). The Management Strategies of Ecotourism Development in Papua New Guinea. *International Journal of Economics Business and Management Studies*, 1(3),14-120.

- Liu, A. M., Wagner, S. W. & Fellows, R. (2012). The contributions of environmental management systems towards project outcome: Case studies in Hong Kon. *Architectural Engineering and Design Management*, 8 (3), 160-169.
- Mihalic, T. (2006). Sustainable-responsible tourism discourse e Towards 'responsustable' tourism. *Journal of Cleaner Production*, 111 (2016), 461-470.
- Place, S. E. (1998). The Impact of Natural Park Development on Tortuguero Costa Rica. *Journal of Cultural Geography*, 9(1998), 37-52.
- Rattanapong, T. (2015). *Effects of Engagement and Satisfaction are more Inclined to come back Repeatedly, The Attractions in the Province of Nakhon Si Thammarat*. (Master's thesis). Prince of Songkla University: Songkla. (Thailand). (in Thai)
- Sharpley, R. (2006). Ecotourism: A consumption perspective. *Journal of Ecotourism*, 5(2006), 7-22
- Spenceley, A. (2008). Impacts of wildlife tourism on rural livelihoods in southern Africa. In A. Spenceley (Ed.), *Responsible tourism: Critical issues for conservation and development*. (pp.159-186). London: Earthscan
- Tourism Authority of Thailand (TAT). (2012). *Eco & adventure tourism*. Bangkok: Tourism Authority of Thailand. (in Thai)
- Verezzi, G. (2007). Sustainability indicators for ecotourism destinations and operations. In R. Black & A. Crabtree (Eds.), *Quality assurance and certification in ecotourism*. (pp. 101-115). Wallingford: CAB International.
- Weaver, D. B. & Lawton, L. J. (2007). Twenty years on: The state of contemporary ecotourism research. *Tourism Management*, 28 (2007), 1168-1179.
- Weaver, D. B. (2005). Comprehensive and minimalist dimensions of ecotourism. *Annals of Tourism Research*, 32(2), 439-455.

Treererk Pechmon, Lecturer, Marketing Department, Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammasat Rajabhat University.

Parichart Sriharan, Lecturer, Marketing Department, Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammasat Rajabhat University.

Patcharintr Sompan, Lecturer, Accounting Department, Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammasat Rajabhat University.

Siriporn Muenhat, Lecturer, Accounting Department, Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammasat Rajabhat University.